

ORIENTACIONS PER A LA PLANIFICACIÓ DE LA DOCÈNCIA PER AL CURS 2020-21

(Document aprovat per la Comissió Acadèmica de Consell de Govern el 2 de juny de 2020)

Consideracions prèvies

El segon semestre del curs 2019-20 ha estat caracteritzat pel que ja s'anomena docència remota d'emergència, ja que el professorat ha hagut d'adaptar la planificació de la docència presencial a la no presencial amb totes les dificultats pròpies d'aquesta adequació, a més de conviure en un clima d'inestabilitat i dificultats per les diverses circumstàncies viscudes de tota la comunitat universitària i de la societat en general.

Si la situació sanitària ho permet, la previsió és que per al curs vinent durant el primer semestre es pugui tornar a una presencialitat restringida per determinades condicions de distància entre els estudiants a l'aula, als passadissos, als espais comuns, etc. Això porta sens dubte a que no es pugui fer una docència 100% presencial sinó que s'haurà de fer una docència mixta, és a dir s'haurà de combinar la docència presencial amb la no presencial. La situació pel segon semestre encara és més incerta però en qualsevol cas la planificació docent s'haurà d'ajustar sempre a les directrius del moment de les autoritats sanitàries, tant en termes de restricció com de retrobament de la normalitat.

Adoptem l'expressió de docència mixta per diferenciar-la de la docència semipresencial, perquè aquesta última és una modalitat de docència que ja està contemplada en la memòria de verificació de la titulació en qüestió, cosa que no succeeix amb la docència mixta. Per tant, en aquesta situació d'incertesa en el context social, adoptem el concepte de docència mixta com una accepció que inclogui la realitat i casuística de cada centre en relació a la seva infraestructura que principalment relaciona quatre qüestions bàsiques:

1. Espais físics
2. Recursos materials
3. Recursos humans (PDI i PAS)
4. Naturalesa de les assignatures

Continuem en un escenari d'incertesa i per tant la planificació de la docència pel curs 2020-21 continua sent docència d'emergència perquè un cop més haurem d'ajustar de nou els components acadèmics, organitzatius i recursos a contextos d'aprenentatge alternatius. De nou el professorat haurà d'adaptar els continguts, la metodologia i estratègies docents, les activitats

d'avaluació i els recursos de les assignatures que té assignades a una nova planificació, per tal que els estudiants assoleixin els resultats d'aprenentatge esperats en el marc dels fonaments de l'EEES que es regeix pel principi bàsic del desenvolupament de competències.

Tenint present l'experiència viscuda, cada centre ha d'arbitrar els mecanismes i processos per establir una planificació docent coordinada i aprovada, com sempre, des dels propis òrgans de govern en pro de la qualitat i la transparència ajustada a la realitat de la infraestructura.

Aquesta realitat és la que servirà per determinar el percentatge de docència presencial i/o docència no presencial d'acord a l'anàlisi pròpia de les variables exposades i sempre tenint en compte les mesures preventives i de protecció requerides per les autoritats sanitàries. En aquest procés l'OSSMA (Oficina de Seguretat, Salut i Medi Ambient) de la Universitat de Barcelona pot assessorar en termes de seguretat i avaluació de riscos i valorar les opcions presentades d'acord a les recomanacions de distància interproximal de persones, l'alternança de grups-classe, la modificació d'horaris, la redistribució del mobiliari en els espais, la previsió de la circulació en els vestíbuls, passadissos i lavabos, la retolació informativa estratègica, etcètera).

Altrament, la gestió de la planificació de la docència mixta per part dels centres posa en valor i de vigència tres aspectes, a saber:

- a) L'actualització professional del professorat en el context de la docència mixta
- b) La cultura dels equips docents
- c) El Pla d'Acció Tutorial

L'actualització professional i suport al professorat en el context de la docència mixta

L'actualització professional del professorat en el context de la docència mixta cal situar-la igualment en el paradigma del procés de Bolonya en el que les estratègies docents es diversifiquen i seleccionen per estimular l'aprenentatge dels estudiants en el desenvolupament de les competències.

L'avaluació continuada és formativa perquè ofereix a tots els agents implicats (professorat i estudiants) regular els processos d'aprenentatge. Per tant és necessària l'aplicació de metodologies actives i també el disseny d'activitats que promoguin la reflexió, la interacció, l'experimentació i la recerca, tant en l'espai presencial com en el virtual.

En aquest sentit es fa precís entendre que l'enfoc pedagògic ha d'albirar les possibilitats que ofereix el context no presencial i no només el coneixement de les eines tecnològiques, programes informàtics i plataformes. Cada context, el presencial i el no presencial, tant des de la sincronia com l'asincronia, té les seves pròpies possibilitats i limitacions pel que fa a

l'aplicació d'estratègies docents, però aquestes també venen determinades per la naturalesa de les assignatures i el perfil divers del professorat.

D'acord a l'exposat, el professorat pot comptar amb el suport de la Unitat CRAI de Suport a la Docència, del Programa RIMDA (Recerca, Millora i Innovació en la Docència i l'Aprenentatge) i també de l'IDP-ICE, per tal d'ampliar la seva formació en estratègies, tècniques i recursos aplicables a la pluralitat didàctica i a les singularitats docents disciplinars.

La cultura dels equips docents

La docència mixta ens ha d'abocar a optimitzar la pràctica docent no només pel que fa als resultats d'aprenentatge dels estudiants, sinó també per generar confiança, seguretat i creixement professional i personal entre el professorat. Ara més que mai, els equips docents tenen un paper fonamental en el desenvolupament de la docència.

Des de fa ja temps existeixen equips docents configurats per professorat de diferents departaments que comparteixen una mateixa assignatura, també equips conformats per l'adscripció a l'àrea, disciplina o àmbit, els equips docents integrats per professorat de la mateixa disciplina en una assignatura, etcètera. En qualsevol cas, l'essència dels equips docents rau sobretot en la necessitat de compartir l'experiència i la pràctica professional des de la pràctica reflexiva, però també facilitar la col·laboració i la coordinació en benefici de totes les persones implicades.

La creació i impuls dels equips docents, tot i que al principi es constitueixin com a grups de treball, pot generar-se des dels Consells d'Estudis, Coordinacions de màsters, Consells de Departament, coordinacions d'assignatures i també, per descomptat, per iniciativa del professorat que els uneix un interès comú per aprendre un dels altres envers objectius comuns.

Les experiències desenvolupades, els projectes generats o l'elaboració de materials poden presentar-se a les convocatòries del programa RIMDA, ja que la creació d'equips docents és precisament una de les línies contemplades en la innovació docent.

El Pla d'Acció Tutorial (PAT)

El model organitzatiu del Pla d'Acció Tutorial és diferent a cada facultat de la nostra universitat, no obstant tots tenen com a objectiu comú el de satisfacció, rendiment i desenvolupament professional i personal dels estudiants, atenent a les necessitats particulars tant de diversitat funcional com de situacions vinculades a necessitats de caire divers.

Els estudiants que estan actualment cursant una titulació a la nostra universitat, fins i tot els de primer curs, ja coneixen què pot aportar la vida universitària en condicions de normalitat pel que fa a les relacions entre iguals i amb el professorat, al gaudi dels serveis i de les instal·lacions, la descoberta dels espais interns i externs del campus, etcètera. No obstant, als estudiants de grau que iniciaran els estudis al curs 2020-21 obriran una nova etapa acadèmica i

personal amb molts condicionants derivats de la situació d'excepcionalitat, per això cal atendre'ls de manera acurada amb accions d'acollida, informació, assessorament i de tutoria acadèmica per millorar i optimitzar el rendiment acadèmic, i també amb l'objectiu de promoure l'autonomia i la responsabilitat.

Si bé aquesta tasca tutorial és sempre necessària, en el primer semestre del curs proper resultarà indispensable.

Cal tenir en compte:

- La docència de la UB és presencial. Només la situació d'excepcionalitat ha fet que s'hagi passat provisionalment durant aquest darrer semestre a docència i avaluació no presencial i que es plantegi la modalitat de docència mixta per al curs vinent, sense tancar la possibilitat de tenir una docència presencial al segon semestre d'acord a les directrius de les autoritats sanitàries i poder fer els ajustos necessaris en la planificació.
- La docència mixta no és docència no presencial, sinó una combinació de presencialitat i no presencialitat. En ambdós casos el professorat ha de respectar els dies i horaris de les assignatures que té assignades d'acord a l'aprovació de la planificació de la docència pels òrgans de govern del centre.
- A la Comissió de Programació i Ordenació Acadèmica del Consell Interuniversitari de Catalunya (CIC) del dia 15 de maig de 2020 i posteriorment a la Junta del CIC del 4 de juny de 2020 es va acordar:
 1. *Determinar el període comprès entre l' 1 de juny de 2020 fins la finalització del curs acadèmic 2020-2021, independentment de la situació de l'estat d'alarma declarada pel Govern de l'Estat, com a "període excepcional" per al Sistema Universitari de Catalunya.*
 2. *Durant aquest període excepcional, els programes de grau, màster i doctorat:*
 - a) *Mantindran la seva modalitat d'impartició docent determinada, si bé les Universitats podran organitzar entorns virtuals en cada programa per tal d'assegurar que els estudiants obtinguin els resultats d'aprenentatge esperats mitjançant una altra modalitat en cas de que no es pogués impartir la docència tal i com estableixen les memòries verificades.*
 - b) *Les Universitats podran introduir canvis en els elements dels programes formatius que s'hagin de veure alterats: activitats presencials en grups grans, pràctiques externes, mobilitat, etc.*
 - c) *Les universitats podran anunciar i difondre públicament la possibilitat d'organitzar els entorns virtuals necessaris en cada programa, però no difondre un canvi de modalitat del programa sense haver estat aprovat prèviament.*
 - d) *Se sol·licitarà a AQU Catalunya la modificació dels protocols oportuns a aplicar en les acreditacions de titulacions durant aquest període; tot assegurant la qualitat dels estudis implicats, i al mateix temps, tenint present les característiques d'aquest període excepcional.*

e) El període excepcional podrà ser revisat i modificat, si escau, per acord de la Junta del Consell Interuniversitari de Catalunya.

- No té sentit fixar per part de les autoritats acadèmiques un percentatge determinat de presencialitat o no en aquest tipus de docència mixta. El percentatge haurà de fixar-lo cada centre en funció dels seus espais, nombre d'estudiants, grups, horaris, etc., i per tant es deixa total llibertat perquè els centres decideixin per a cada titulació i fins i tot assignatures quin tipus de docència poden fer.
- El que sí ha de quedar clar és que cap professor pot decidir de forma individual si fa docència presencial o no. Correspon al centre i als departaments, d'acord amb les indicacions del centre, decidir com es defineix la docència mixta en cada cas. Ara bé, no s'ha d'oblidar que la docència de la UB és i seguirà sent presencial, amb tots els matisos abans esmentats.
- Es recomana als centres intensificar la presencialitat en el primer curs, per poder donar una atenció específica a aquests estudiants que arriben per primera vegada a la universitat.
- S'ha de tenir en compte que a efectes d'acreditació de la titulació i també dels informes de seguiment s'ha de justificar qualsevol canvi respecte al que apareix en la memòria de la titulació. Si bé AQU serà flexible tenint en compte la situació d'emergència, tot el que no sigui presencialitat haurà de quedar molt ben justificat i argumentat a partir de la recollida i presentació evidències.
- De cara a la informació als estudiants, és necessari que quan puguin realitzar la seva matriculació rebin informació suficient per saber en quines condicions es matriculen i se'ls expliquin els possibles escenaris, que variaran en funció del que decideixin les autoritats sanitàries. És fonamental transparentar al màxim el tipus de docència amb el qual es poden trobar els estudiants abans de la matrícula, tant els que ja estan a la universitat com els de nou accés.
- Per al primer semestre del curs 2020-21 s'ha de tenir en compte que per les diverses casuístiques i combinacions de docència que es duren a terme, pot haver casos en què no es pugui informar als estudiants a través de Gr@d, a diferència del que passava fins ara.
- Tenint en compte el que es diu en l'apartat anterior, és imprescindible que en el moment de la matrícula els centres tinguin fixats i publicats els grups, horaris, aulari, modalitat de docència de cada assignatura, de tal manera que l'estudiant pugui tenir tota la informació detallada i poder triar el grup en el que vol matricular-se. És imprescindible que si hi ha canvis a nivell d'oferta de grups hi hagi una excel·lent coordinació entre els caps d'estudi i les secretaries de centre per tal d'organitzar correctament el procés de matriculació, sobretot en aquells ensenyaments en què hi ha controls específics i requisits entre grups dependents, així com les prioritzacions a l'hora de la tria per part de l'estudiant.
- Des del punt de vista de qui és responsable de què, és important diferenciar entre: Pla Docent, Oferta docent i Planificació Docent.

- El responsable del Pla Docent és el coordinador de l'assignatura.
- El responsable de l'Oferta Docent és el Cap d'Estudis / Coordinador de Màster
- Els responsables de la Planificació Docent són el Director de Departament pel que fa a l'encàrrec docent, l'Administradora de Centre pel que fa als espais i el Cap d'estudis/Coordinador de màster pel que fa als horaris.

A continuació es presenten les orientacions sobre la descripció dels plans docents al Gr@d per al curs 2020-21.

Orientacions sobre la descripció dels plans docents al Gr@d per al curs 2020-21

Tal i com hem comentat anteriorment, entenem el concepte de docència mixta com una combinació de presencialitat i no presencialitat, davant la crisi de la Covid-19, en un marc d'excepcionalitat.

En aquest sentit, la decisió del percentatge de docència presencial i no presencial a les assignatures han de determinar-lo els respectius centres d'acord a la seva casuística global i a les directrius i recomanacions de les autoritats sanitàries.

Per reflectir aquesta realitat, a la descripció del pla docent al Gr@d es presenta una modificació tècnica per al curs 2020-21.

A les **Hores estimades de dedicació** s'ha modificat el descriptor de l'apartat "*Activitats presencials*" pel d'"*Activitats presencials i/o no presencials*". En conseqüència, les activitats (teoria, seminari, etcètera) d'aquest apartat podran definir-se qualitativament de tres maneres:

- "presencials"
- "no presencials"
- "presencials i no presencials"

No obstant, la quantificació desglossada de les hores d'aquestes activitats presencials i/o no presencials no es concretaran al pla docent, sinó que es farà a la planificació al Gr@d associada al calendari i als espais. En el cas de les activitats no presencials es podrà assignar una aula virtual.

En qualsevol cas, és important remarcar que tant en el cas de la docència presencial com de la no presencial cal respectar els dies i hores assignats per a cada assignatura i mantenir la interacció amb l'alumnat.

En relació a l'apartat de **Bloc temàtics**, la concreció dels continguts caldrà adequar-los als contextos d'aprenentatge presencials i/o no presencials previstos per tal que els estudiants puguin assolir els resultats d'aprenentatge esperats d'acord amb les competències definides.

A l'apartat de **Metodologia i activitats formatives**, cal descriure les estratègies i recursos docents que es faran ús en els espais d'aprenentatge de docència presencial i/o no presencial. En conseqüència el disseny de les activitats formatives ha de ser coherent amb cada context.

Quant a l'apartat **Avaluació acreditativa dels aprenentatges**, a l'avaluació continuada és important tenir present que el tipus d'avaluació, evidències i instruments que s'utilitzin cal contextualitzar-los d'acord a les limitacions i oportunitats que ens ofereixen els contextos d'aprenentatge. Distribuir el valor del percentatge total de l'avaluació acreditativa entre les diferents activitats d'avaluació pot contribuir a reflectir millor els resultats d'aprenentatge de l'estudiant. L'avaluació no és una finalitat en si mateixa sinó un canal d'aprenentatge i en

aquest sentit es poden explorar altres sistemes com per exemple la coavaluació i l'autoavaluació.

Pel que fa a l'avaluació única aquesta té la funció acreditativa de valorar els resultats d'aprenentatge vinculats a les competències i objectius de l'assignatura. No obstant, aquest tipus d'avaluació no ha d'associar-se necessàriament al lliurament d'una sola evidència d'avaluació, també pot dur-se a terme a partir de diverses evidències en un únic acte d'avaluació.